

طرح درس اصول اپیدمیولوژی و
مبارزه با بیماری های شایع در ایران
نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۶-۹۷

رشته: بهداشت عمومی محل تشکیل کلاس: دانشکده بهداشت
مقطع: کارشناسی زمان تشکیل کلاس: شنبه ساعت ۱۴-۱۶
نوع درس: واحد نظری ۲ مدرس: دکتر مهدی مرادی نظر

شرح درس:

این درس به منظور آشنا کردن دانشجوی پرستاری با اصول همه گیر شناسی و کاربرد آن در تجزیه و تحلیل مشکلات بهداشتی جامعه می باشد. بدین منظور مفاهیمی چون سلامت و بیماری، پیشگیری و سطوح آن، غربالگری، تغییرات شدت بیماری و مراحل سیر بیماری، مدل های اپیدمیولوژیک برخورد با بیماری ها و شاخص های بهداشتی، مروری بر انواع مطالعات اپیدمیولوژیک مورد بحث قرار می گیرند. سپس بر اساس این مفاهیم به بررسی اپیدمیولوژیک بیماری های عفونی شایع و بیماری های غیر واگیر و بیماری های مشترک بین انسان و حیوان پرداخته می شود.

هدف کلی درس: آشنایی فراگیران با اصول اپیدمیولوژی و پزشکی پیشگیری، با علل ایجاد و چگونگی انتشار بیماریها در جامعه، با همه گیر شناسی بیماریهای شایع کشور از دیدگاه اپیدمیولوژی.

اهداف جزئی:

- از دانشجو انتظار می رود در پایان این دوره بتواند:
۱. تعریفی جامع از اپیدمیولوژی را ارائه کند.
 ۲. اهداف اپیدمیولوژی و کاربردهای آن را بیان نماید.
 ۳. مفهوم اپیدمیولوژی توصیفی و تحلیلی را شرح دهد.
 - ۴- مفهوم سلامت و بیماری، سیر طبیعی بیماری و پیشگیری و سطوح آن را توصیف کند.
 ۵. تغییرات شدت بیماری، زنجیره عفونت (فرایند عفونت، منابع عفونت و روش های انتقال) را بیان کند.
 ۶. موازین کنترل و پیشگیری را شرح دهد.
 ۷. مدل های اپیدمیولوژیک و کاربرد آنها را در کنترل و پیشگیری توضیح دهد.
 ۸. شاخص ها و میزان های بهداشتی و کاربرد آن در اپیدمیولوژی را توصیف کند.
 ۹. روش های مطالعات اپیدمیولوژی را شرح دهد.
 ۱۰. غربالگری و نقش آن در کشف بیماری ها و حفظ سلامت مردم را بیان کند.
 ۱۱. انواع اپیدمی ها و جنبه های انتقال بیماری را توصیف کند.
 ۱۲. جنبه های اپیدمیولوژیک بیماری های غیر واگیر مزمن (قلبی و عروقی، سرطان، تب روماتیسمی و هیپاتیت) را بیان کند

هدف کلی جلسه اول:

بیان اهداف درس و اهمیت آن آشنایی با مفاهیم و مدل‌های اپیدمیولوژی

اهداف ویژه جلسه اول:

- ۱- اپیدمیولوژی را تعریف نماید.
- ۳- دامنه فعالیت و تقسیمات اپیدمیولوژی را با هم تجزیه تحلیل نماید.
- ۴- سطوح پیشگیری را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه دوم:

بیان اندازه گیریها در اپیدمیولوژی، بیان میزانهای مهم در اپیدمیولوژی

اهداف ویژه جلسه دوم:

- ۱- تعریف Ratio
- ۲- تعریف Rate
- ۳- تعریف Proportion
- ۴- موارد کاربرد هر کدام در بخشهای اپیدمیولوژیک با مثال
- ۵- تعریف میزان بروز انواع و نحوه محاسبه.
- ۶- تعریف میزان شیوع، انواع و نحوه محاسبه.
- ۷- کاربردهای بروز و شیوع و رابطه آنها

هدف کلی جلسه سوم:

آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی - توصیفی

اهداف ویژه جلسه سوم:

- ۱- مطالعه مشاهده ای را تعریف کند.
- ۲- روشهای جمع اوری اطلاعات در اپیدمیولوژی را با هم تجزیه تحلیل کند.
- ۳- انواع مطالعات مشاهده ای را نام ببرد.

هدف کلی جلسه چهارم:

آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی تحلیلی

اهداف ویژه جلسه چهارم:

- ۱- مطالعه مورد- شاهد و کوهورت را تعریف کند.
- ۲- روشهای جمع اوری اطلاعات در اپیدمیولوژی را با هم تجزیه تحلیل کند.
- ۳- انواع مطالعات تحلیلی را بداند و با هم مقایسه کند.

هدف کلی جلسه ششم:

ادامه انواع مطالعات

اهداف ویژه جلسه ششم:

- ۱- مطالعات تجربی را نام ببرد
- ۲- انواع مطالعات تجربی و روش انتخاب افراد را نام ببرد

هدف کلی جلسه هفتم:

آشنایی با همه گیرها و طغیانهای بیماریها و راههای کنترل آنها

اهداف ویژه جلسه هفتم:

- ۱- انواع اپیدمیها و تعاریف آنها را بیان کند
- ۲- روشهای شناسایی اپیدمیها را بیان نماید
- ۳- راههای کنترل و مدیریت اپیدمیها و طغیانها را شرح دهد

هدف کلی جلسه هشتم:

آشنایی با اصول مربوط به نظام مراقبت بیماریها

اهداف ویژه جلسه هشتم:

- ۱- تعریف نظام مراقبت و انواع آن را بیان کند
- ۲- اهداف و کاربردهای نظام مراقبت را شرح دهد
- ۳- بعضی نظامهای مراقبت اختصاصی در مورد برخی بیماریهای شایع و مهم در کشور را توضیح دهد

هدف کلی جلسه نهم:

تعیین دقت تستهای تشخیصی

اهداف ویژه جلسه نهم

- ۱- منظور از دقت آزمایشات تشخیصی را بیان کند
- ۲- شاخصهای مورد استفاده برای تعیین دقت آزمونها را تعریف کند
- ۳- نحوه محاسبه و تفسیر شاخصهای مورد استفاده در تعیین دقت آزمونهای تشخیصی را شرح دهد

هدف کلی جلسه دهم:

آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماریها و راههای تعیین پیش آگهی بیماری

اهداف ویژه جلسه دهم

- ۱- دانشجو اهمیت شناخت سیر طبیعی بیماریها را بداند.
- ۲- دانشجو بتواند روش های اندازه گیری پیش آگهی بیماریها را نام ببرد.

هدف کلی جلسه یازدهم:

آشنایی با شاخص های اندازه گیری رابطه بین مواجهه با پیامد

اهداف ویژه جلسه یازدهم

- ۱- تفاوت بین شاخص های مختلف در اندازه گیری رابطه بین مواجهه با پیامد بداند.
- ۲- انواع شاخص های مطلق و نابی در اپیدمیولوژی را نام ببرد و تفریق نماید.

هدف کلی جلسه دوازدهم:

آشنایی دانشجویان با علت شناسی

اهداف ویژه جلسه دوازدهم

- ۱- دانشجو بتواند روش های علت شناسی را نام ببرند
- ۲- دانشجو بتواند مدل های مختلف علیت را نام ببرد

هدف کلی جلسه سیزدهم:

آشنایی دانشجویان با روش های ارزیابی و اثربخشی روش های پیشگیری

اهداف ویژه جلسه سیزدهم

- ۱- دانشجو بتواند روش های ارزیابی و اثر بخشی را نام ببرند
- ۲- دانشجو روش های مقایسه ارزیابی را نام ببرد
- ۳- دانشجو بتواند نقایص قوت و ضعف مطالعات مورد شاهد را نام ببرد.

هدف کلی جلسه چهاردهم:

آشنایی دانشجویان با کلیات خطای تصادفی

اهداف ویژه جلسه چهاردهم

- ۱- دانشجو بتواند منابع خطا را نام ببرند
- ۲- دانشجو بتواند روش های کنترل خطا را نام ببرند

هدف کلی جلسه پانزدهم:

آشنایی دانشجویان با کلیات خطای منظم و اطلاع راه کارهای کنترل آنها

اهداف ویژه جلسه پانزدهم

- ۱- دانشجو بتواند انواع خطا در پژوهش های حوزه سلامت را تعریف کند.
- ۲- دانشجو بتواند دلایل، انواع و راه کارهای کاهش انواع خطا در پژوهش های حوزه سلامت را نام ببرد.

هدف کلی جلسه شانزدهم:

آشنایی دانشجویان با کلیات مخدوش شدگی و راهکارها برای تطبیق آن و آشنایی با اثر متقابل و راهکارهای ارزیابی آن

اهداف ویژه جلسه شانزدهم

- ۱- دانشجو بتواند مخدوش شدگی و اثر متقابل را تعریف کند.
- ۲- دانشجو بتواند ویژگی های مخدوش کننده و اثر متقابل را نام ببرد.
- ۳- دانشجو بتواند روش های تطبیق برای مخدوش کننده را نام ببرد.
- ۴- دانشجو بتواند راهکارهای ارزیابی اثر متقابل را نام ببرد.

هدف کلی جلسه هفدهم:

آشنایی دانشجویان با کلیات ارزیابی خطر و جنبه های مهم در تاثیر عوامل

اهداف ویژه جلسه هفدهم

۱- دانشجو بتواند فرآیند ارزیابی خطر را تعریف کند.

استراتژی آموزش:

1- سخنرانی همراه با پرسش و پاسخ و بحث گروهی بر اساس تفکر انتقادی.

2- پرسش از دانشجویان در ابتدای هر جلسه

شرح فعالیت	درصد	نمره
۱ حضور منظم و شرکت فعال در مباحث درسی	٪۱۰	۲
۲ انجام تکالیف درسی و گزارش دهی	٪۲۰	۴
۳ آزمون پایانی	٪۷۰	۱۴
۴ جمع	٪۱۰۰	۲۰

منابع اصلی درس:

کتاب اپیدمیولوژی گوردیس- مولف : لئون گوردیس. ترجمه و تنظیم : دکتر حسین صباغیان- دکتر کورش هلاکویی نائینی

کتاب اصول اپیدمیولوژی- تالیف دکتر مازنر- ترجمه دکتر ناصری - فرهنگ اپیدمیولوژی (دکتر کیومرث ناصری